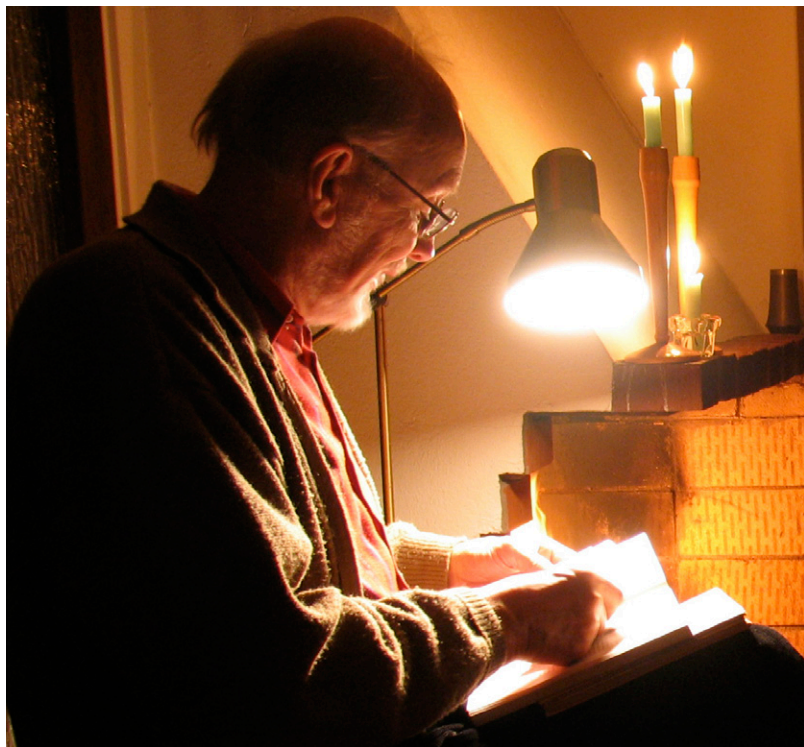

V i i Bråttensby

November 2011

Berättarkväll vid brasan

Fredagen den 2 december

kl 19.00 i Bygdegården

*Vi lyssnar på varandras berättelser och
uppläsningar i brasans sken.*

*Du kan komma och lyssna och, om du vill, läsa
eller berätta något för oss andra.*

Välkommen, Paul Johansson

Vall-Sven – ett original från förrförra seklet

Resterna av Vall-Svens stuga finns att beskåda vid Skåphult i Eggvena på Kungegårdens mark.

Vall-Sven föddes 1830 och hans fullständiga namn var Sven Andersson Brodd. Han var son till en soldat och föddes i Skåphult, ett torp som hörde till Guntorp. Som namnet anger, vallade han får på socknens gemensamma mark före skiftet.

Han försörjde sig också med att göra dagsverken hos bönderna i Bråttensby och Eggvena.

Vid Grönaberg finns en stor sten som kallas Vall-Svens predikstol och där ska han ha stått och predikat för fåren, sades det. Att han länge fun-

nits kvar i minnet hos bygdens folk beror dock kanske mest på att han hade speciella förmågor. Så här berättade Elna Andersson, född 1898, om vad som sades om Vall-Sven i hennes barndom:

- Vall-Sven var synsk. Han kunde se när någon skulle dö. Han hade också en gång sett ett spöke som hade dröjt sig kvar uppe tills solen gick upp, och den mötte Vall-Sven på vägen. Om han gick ut och ställde sig vid en korsväg på nyårsnatten, så kunde han se vilka som skulle gå bort under året.

I boken De gamla berättar nämns Vall-Sven också av en Tarsledbo i en uppteckning från 1917: "I Eggvena fanns för en fem sex år sedan en gammal gubbe, kallad Vall-Sven, som vaktade kor. Han omtalade ofta, att han sett de döda på kyrkogården och såg dem även vandra omkring i socknen nattetid. De måste dock ha infunnit sej i sina gravar före ett visst klockslag, annars måste de stanna, där de för tillfället befann sig.

I närheten av Eggvena kyrka står en runsten och bredvid denna påstod Vall-Sven en kväll, när han kom hem med korna, att en gammal f.d. Eggvenabo måst stå en hel dag. Det var inte ovanligt, att Vall-Sven, rätt som det var, hoppade av vägen och gick på åkern i jämte, påstående, att han mötte en likfärd.

En gång när han var ung, tjänade han på ett bondställe. Bondfolket hade tre små flickor, som drunknade. En natt ej långt därefter såg Vall-Sven dessa tre komma på besök. De vistades en stund i rummet, varefter de försvann."

Elna mindes Vall-Sven från sin barndom. Han hade ett litet torp vid Skåphult (grunden finns ännu kvar, se bild) och där var en stötta för taket mitt i stugan. När Elna och hennes syskon var där och hälsade på, när de t ex var med föräldrarna vid åkrarna därinne, gjorde han märken i stötan

efter hur mycket de hade växt sen sist. "Du har växt ett havrekorn sen sist", brukade han säga. Elna minns honom som en trevlig person.

Enligt husförhörlängden var han dock inte alltid så fridsam. Här står att han år 1861 blev dömd till 4 månaders straffarbete för knivhugg, liksom att han "ej brukar nådemedlen". År 1862 står det antecknat "casserad vid mönstring".

Han hade också smak på brännvin och gick och hälsade på i stugorna före jul i förhoppning om att bli bjuden på en sup.

I Herrljungaboken står det att när Vall-Sven slutade med vallgången gick han runt med en lista för att samla in pengar till en stuga att bo i. Dessvärre söp han upp pengarna och fick istället bygga jordkulan vid Skåphult, och där bodde han så länge han levde.

Vall-Sven blev gammal, 86 år, och han dog av slaganfall. Han hade lämnat 2 kr till en Eggvenabo, som skulle bekosta en kista, men han hade varit och hämtat pengarna igen. Vid sin död hade han pengarna kvar i en ficka. Han fick sin kista och ligger begravd på Eggvena kyrkogård.

Barbro

Vi i Bråttensby

Redaktionsgrupp:

Kjell Johansson	0322-628113	brattensby@tele2.se
Barbro Johansson	0322-628113	barbro.jo@tele2.se
Margareta Håkansson	0513-40042	m c h a k a n @ swipnet.se
Paul Johansson	0513-40008	paul-johansson@swipnet.se
Margareta Kylén	0513-40047	margareta.kylen@gmail.com

Hemsida: <http://home.swipnet.se/brattensby/>

Prenumeration

För de personer som bor i Bråttensby är tidningen gratis. Tidningen delas ut. Om det är någon som inte får tidningen inom Bråttensby så informera redaktörerna.

Pressstopp och utdelning

Tidningen planeras att delas ut 4 gånger per år med pressstopp den 15 februari, maj, september och november.

Du kan ladda ner tidningen på vår hemsida se "Hemsida". För att få veta när tidningen kommer så kan du skicka din e-postadress till brattensby@tele2.se så får du information om när tidningen är utlagd på hemsidan.

Annonser

För att täcka kostnaderna för tryckning säljer vi en annons för 250.-. Sponsring är ett annat alternativ för dig som vill bidra till tidningens tryckkostnader. Hör av dej om du vill annonsera eller sponsra.

Övrigt

Vi behöver hjälp med att dela ut tidningen och vi har några som hjälper till. Vill du dela ut tidningen så hör av dig till redaktionsgruppen.

Tidningen är till för att ge oss i Bråttensby en sammanhållning och gemenskap. Hjälp oss att fylla den med text och bild. Kom gärna med material, helst via mail till brattensby@tele2.se.

**Denna tidning sponsras av
Bråttensby-Landa älgjaktlag**

Filmkväll i bygdegården

Paus mellan filmerna.

Den nya lampan lyste över parkeringen, så det var lätt att hitta parkeringsplats i mörkret den 4 november.

Sune hade gjort bygdegården till en tillfällig biosalong och bjudit in till filmkväll. Ca 25 personer hade hört sammat inbjudan. Inne i bygdegården fick vi var sin mugg med popcorn att knapra på under filmens gång och sedan bänkade vi oss så bekvämt vi kunde. Kvällens filmer, två till antalet, handlade om Vårgårda och Herrljunga förr i tiden.

Vårgårdafilmen fick börja. Det var en pedagogiskt upplagd film från året 1962, där 12-åriga Karl-Anders Andersson cyklade runt både på landsbygden och i samhället. Han skulle skriva en uppsats i skolan om sin hembygd och var nu

ute för att ta reda på mesta möjliga.

Färden gick förbi Tånga hed ut mot Olstorp till Landa och sedan i en cirkel på landsbygden runt samhället. Vi fick se bl.a. affären i Landa, fisklådetillverkning i Ljurhalla, häst och hövändare på ett litet jordbruk i Skogsbygden.

Från Skogsbygden gick turen vidare mot slätten med de stora jordbruken som Tubbetorp, Vårgårda Herrgård och Ribbingsberg. Sedan bar det iväg in till samhället, samhället som delades i två delar av Västra stambanan med bommar som mest tycktes gå ner och hindra trafiken.

Karl-Anders hälsade på i några av dåtidens industrier t.ex. Vårgårda träindustri, Stilindustri, Konstsilke, Broson och Vårgårda armaturfabrik. I armaturfabriken fick vi se hur man redan då till-

Kungen får mottaga en gåva av elevrådets representant Roland Krämer. Bilden är hämtad från boken Herrljunga Tarsled - två socknars historia.

verkade vattenblandare till bad och kök, men på ett mycket hantverksmässigt sätt. 300 000 kranar per år tillverkades då. Efter den långa cykelturen var Karl-Anders hemma i Degrabo igen och filmen om Vårgårda var slut.

Lamporna i biosalongen tändes och vi blinkade i det starka ljuset. Det var dags för fika och samtalen kom igång ordentligt. Sune fick avbryta oss när han startade nästa film.

Filmen om Herrljunga var filmad av Erik och Olle Winbo, kända namn i fotobranschen i Herrljunga. Den här filmen var en helt annan typ, den spände över 20-30 år med början 1953, då Herrljunga blev köping.

Vi fick se två kungabesök, det första var Gustav VI Adolf och Louise, som steg av tåget i Herrljunga 1954 på väg till prinsessorernas konfirmation i St. Levene. Det andra var ett besök av Karl XVI Gustav år 1975.

Kungabesöket 1954. Bilden är hämtad från boken Herrljunga Tarsled - två socknars historia.

Bland de korta filmsekvenserna syntes bl.a. en lastbil som vält på gamla "Prästabron" över Nossan, siste mjölnaren på kvarnen i Vreta, mid-sommarfirande på Haraberget, fotbollsmatch på Skoghälla och realexamen på 1960-talet.

När det gällde industrier i Herrljunga visades glimtar från Strängbetong, Borgs bryggeri, Piano- och Orgelfabriken och Blomdals såg. Filmen handlade mest om centrala Herrljunga men med små utflykter västerut till kalkonfarmen i Haragården Tarsled, Josef Janssons potatisodling i Fölene och förgyllare Paulsson i Eggvena.

För Bråttensbyborna som bor mitt emellan Herrljunga och Vårgårda och har besökt båda samhällena åtskilliga gånger var det många bilder på människor, byggnader och företeelser som kändes igen. Det var roligt att se de gamla filmerna! Tack Sune!

Margareta Håkansson

Historisk promenad

Promenaden började med en samling vid kyrkan, runt vilken det ligger åkrar och ängar som var och en hade sitt namn. På bilden syns Sune, Christina Stig, Dan, Gunvor, Mona och Bengt.

I serien "Namn på platser i Brättensby" hade vi den 11 september nått fram till området runt Brättensby kyrka.

Regnet duggade över de åtta personer som samlades på kyrkans parkering, men molnen lättade allt eftersom och det blev en fin promenad. Sune ledde det hela och hade med sig både kopior på generalstabskartor och muntlig fakta som han fått efter att ha pratat med Rune Gustavsson.

Många gamla namn på platserna finns ännu kvar i minnet och kunde nu dokumenteras.

Några exempel: Brättensby gamla festplats hette, som de flesta vet, Gröna Berg, och namnet kommer från ett verkligt berg som ligger längre upp i skogen.

Sune tog paraplyet till hjälp för att understryka sitt resonemang.

Hagar och åkrar i omgivningen runt kyrkan bar namn som Kyrkehagen, Höljelanna, Skallmershagen, Nordgårdsdraget och Backgårdsdraget. Vi funderade på vad "draget" kunde stå för, och hade en del teorier, men ingen visste säkert. Kanske någon av läsarna vet?

"Spelens åtting" tolkade vi som att det var den lilla jordbit som tillhörde spelmannen.

I Kyrkebacken berättade Stig och Dan att de åkt skidor som barn.

Uppe i skogen finns Vall-Svens predikstol, där han sägs ha stått och predikat för fåren. (Se mer om Vall-Sven i separat artikel.)

Från vår utsiktspunkt kun-

Hagarna ovanför Kyléns passar fint för en kaffepaus i det gröna.

de vi inte se så långt som man gjorde i slutet på 1800-talet, när det var så gott som skoglöst i denna utkant av Svältorna, även om det också fanns gårdar med mindre skogsbestånd.

I början av 1900-talet påbörjades ett skogsplanteringsprojekt, vilket i Brättensby leddes av skollärare August Lindelöw, som satte skolorbarnen till att plantera träd. På den tiden och ända fram till mitten av 1900-talet var det öppet vatten i Gullsjön, som numera är en mosse, belägen mellan Landavägen och Liskaheden. Rune Gustavsson berättade att han hade fiskat gäddor där på 40-talet. Även i Myrebäcken fiskade man.

Vi gick sedan den gamla kyrkvägen ner mot 181:an. Strax nedanför Gustafssons ska det ha funnits ett ställe som hette Gatan, där en officer bodde i början av 1900-talet.

Sen gick vi vidare till hagarna ovanför Kyléns, som är ett riktigt naturskönt område med vid utsikt och kor som tittade nyfiket på oss, men utan att besvara oss närmare. Här finns stenmurarna kvar, liksom fruktträd och bärbuskar, som visar

var gårdarna legat. Sune letade länge efter källan som kallas Nordgårds brunn, och fick till slut gå och fråga Kalle Kylén, som upplyste om att den låg utefter vägen upp mot Älgadammen.

De fina hagarna är som gjorda för picknick i det gröna och det var också på det viset vi avslutade vår vandring.

Barbro

Kick off i Kvänum

Sedan några år har det varit tradition att bowlingspelarna Bråttensby Boys startat säsongen med kick-off på Lumber&Karle i Kvänum. Så skedde även detta år – fredagen den 16 september närmare bestämt.

Mellan klockan 19 och 20 bowlades det på fem banor. Tolv personer - både boys and girls – rullade sina klot och slet för att få ihop så många poäng som möjligt. Vi var fem som nöjde oss med att bara titta på. Sedan var det dags att gå en trappa upp där borden stod fint dukade.

Precis som förra året blev det Lumber&Karles plankstek som visade sig vara ett bra val även denna gång. Vandringspriset – skapat av Bråttensbys egen träkonstnär – gick den här gången till Stellan H. Jag tror att det har med bowlingprestation att göra.

Efter maten blev det kaffe i loungen och Christer H. pratade lite om träningskvällar och seriespel.

Tiden går fort när man har trevligt. Snart var det dags att bryta upp och bege sig hemåt. Ute hade det blivit kallt – bara fyra grader. Risk för nattfrost?

Margareta K

Ingvar Valdemarsson på gång med klotet.

Stellan Holmstrand får vandringspriset.